

ΕΥΑ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

(ΣΥΝΤΟΜΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΤΗΣ ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ)

Τώρα τελευταία πού γίνεται τόσος λόγος για τις εορτές των Δελφῶν, και για τὸ θεσπέσιο και ἰλιγγιώδες τῆς ἐπιτυχίας των θαῦμα, λίγες γραμμὲς δὲν θὰ ἦταν ἄσκοπες ἂν χαράσσονταν και για τοὺς οργανωτάς. Για τὴν κριτικὴ τῆς παραστάσεως και τῆς ἐν γένει κινήσεως τῶν εορτῶν ἔχει βέβαια τὸν λόγον ὁ κριτικὸς συνεργάτης τοῦ θεάτρου, πού θὰ ἐξεστράτευσε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα για τὴν αἰσθητικὴν αὐτὴν ἀλόλασι και πού φιλικῶς θὰ σημείωσε οὐ μιὰ καλλιτεχνικὴν ἀνταπόκρισί του, τις κρίσεις του γύρω ἀπὸ τις γιορτές αὐτές, ἔστω και καθυστερημένα.

Ἐγὼ ἐπιχειρῶ μιὰ μικρὴ σκιαγραφία τῶν ΜΕΓΑΛΩΝ ΣΙΚΕΛΙΑΝΩΝ. Σήμερα μὲ λίγες γραμμὲς σὰς παρουσιάζω τὴν μεγάλην γυναῖκα τοῦ θείου ποιητοῦ τὴν ΕΥΑ. Για τὸν ποιητὴ θὰ μιλήσω, ἀργότερα.

Ἡ κ. Εὐα Courtlandt Palmer - Σικελιανοῦ γεννήθηκε στὴ Νέα Ὑόρκη στὲς 9-1-1874 ἀπὸ ἐξαιρετικὴ Ἀμερικάνικη οἰκογένεια, ἣ ὁποία παρουσίαζε μιὰ ἔνωσι ἀπὸ δυὸ διάφορα κράτη: ὁ πατέρας Ὀλλανδός, και ἡ μητέρα Ἰρλανδῆ.

Ὁ πατέρας τῆς ἦταν ἕνας ξεχωριστὸς και πολὺ μορφωμένος ἄνθρωπος. Ἦταν μαθητὴς τοῦ μεγάλου Γάλλου φιλοσόφου Αὐγούστου Κόντ, ὁ ὁποῖος ὡς γνωστὸν εἶχε δικὴ του θρησκεία, δηλαδὴ θρησκευτικὸ σύστημα (στὴ θεία του μορφῆ). Τὸν ἐνδιέφεραν τὰ κοινωνικά πρόπαντὸς προβλήματα, και για τὴν λεπτομερῆ των ἐξέτασι, ἴδρυσσε διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν κόσμον, στὴν Ἀμερικὴ «Λέσχη συζητήσεων» στὴν ὁποίαν συνεκεντροῦντο συγγραφεῖς και ἐπιστήμονες ἀνήκοντες εἰς διαμαχομένας μερίδας και συζητοῦσαν για ὀρισμένα προβλήματα, κοινωνικά, θρησκευτικά, καλλιτεχνικά. Ἦταν τόσο «μερακλῆς» στὶς

συζητήσεις αὐτὲς ὥστε, γιὰ τὴν πῶς πλήρη ἐπιτυχία των, πολλὰς φορές εἶχε φέρει μ' ἔξοδα τοῦ εἰδικοῦ ἀπὸ ἄλλα μέρη, γιὰ ν' ἀκούσουν οἱ διάφοροι πὸν θὰ συνεκεντρώοντο τὶς σκέψεις του, καὶ νὰ ὠφεληθοῦν βέβαια ἀπ' αὐτὲς. Μετὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς λέσχης ἔφυγε γιὰ τὸ Λονδίνο, νὰ ἰδρῶσῃ καὶ ἐκεῖ τέτοιο ἐντευκτιήριο, ὅπως ἴδρυσεν κατόπιν καὶ σὲ ἄλλας μεγάλας πόλεις. Ἐπῆρε μαζί του καὶ τὴ μικρὴ Εὔα, ἡ ὁποία θυμᾶται καλὰ τὴν πρώτην συγκέντρωσι πὸν ἔγινε πρὸς τιμὴν τοῦ πατέρα της καὶ πρὸς σύσκεψιν : Μαζεύτηκαν πολλοὶ μέσα στοὺς ὁποίους ἦταν καὶ οἱ ποιηταὶ Μπράουνινγκ, Wilde κλπ. Θυμᾶται μάλιστα καλὰ πὸς ὁ Wilde, ὁ περιφημὸς αὐτὸς μέγας Ἕλληνας αἰσθητικὸς ἔφερε στὴν ἀρχὴν ἀντιρρήσεις στὴν ἴδρυσιν, ἀρχίσας ἔτσι περίπου :

— Δὲ ξέρω ποιά ἀξία ἔχουν ἡ γνῶμες καὶ ἡ ἰδέες τοῦ κ. Palmer...

Ὁ πατέρας της, ἦταν ἓνας ἄνθρωπος, τόσο μορφωμένος καὶ μὲ τέτοια θετικότητα, ὥστε ἐπέβουλε πάντοτε τὶς ἰδέες του. Ἄν καὶ ἡ ἐποχὴ ἦταν τότε πολὺ κλεισὴ, ἀκριβῶς ὅπως καὶ ἡ Κοινωνία, ὁ κ. Palmer ἦταν ἀπόλυτος τοῦ Γκαῖτε θαυμαστής, καὶ τριγύριζεν ὁ νοῦς του σὲ προβλήματα τῆς ἐποχῆς του καθόλου κλασσικά, τὰ ὁποῖα εἶχαν ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας σαγηνεύσῃ τὴν μικρὴν Εὔα.

Ἡ Εὔα πὸν τὸν ἀγαποῦσε τόσο, πολὺ γρήγορα τὸν ἔχασε καὶ σὲ πολὺ μικρὴν ἡλικίαν : ἦταν τότε 12 χρονῶν. Πέθανε στὰ 1886.

Ἡ Εὔα Palmer, λοιπόν, σπούδασε παντοῦ : στὴ Γερμανία, Γαλλία, Ἀγγλία, Ἀμερικὴ. Κατέληξε στὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Bryn Mawr ὅπου σπούδασε Φυσικὴ, καὶ εἰδικῶς Βιολογία. Ἀπὸ μικρὴ τὴν εἴλκυσαν οἱ κλασσικοὶ συγγραφεῖς πὸν ἐκτιμῶνται πολὺ στὰ σχολεῖα τοῦ ἐξωτερικοῦ, καὶ ἡ μυθολογία ἡ ἀρχαία τὴν ἔκαμε ν' ἀγαπήσῃ πολὺ τὸν ἀρχαῖον Ἕλληνικὸν κόσμον μέσα στὸν ὁποῖον ἀρχισε ἤδη νοερὰ νὰ ζῆ. Τὸν περισσότερο καιρὸν, μετὰ τῆς σπουδῆς της, καὶ τὴν ἀποφοίτησιν ἀπ' τὸ Πανεπιστήμιον πέρασε στὴ Γαλλία, Γερμανία καὶ Ἰταλία.

Σ' ἓνα ταξεῖδι της ποῦκαμε εἰς τὸ Παρίσι γνώρισεν τὴν Πηνελόπην, ἀδελφὴν τοῦ Σικελιανοῦ. Σ' ἄλλο ταξεῖδι

της ὕστερα ἀπὸ λίγο πὺ ἔκαμε στὴν Ἀθήνα γνωρίζει τὸν Ἄγγελο Σικελιανό, καὶ στὴ Λευκάδα, πὺ πῆγε μὲ τὴν ἀδελφὴ τοῦ Σικελιανοῦ, γνωρίζει τοὺς γονεῖς των. Ὁ Σικελιανὸς τῆς ἔκαμεν ἐντύπωσι ἐξαιρετικὴ. Τὴν σκλαβώσαν τὰ μάτια του καὶ τὸ θεσπέσιό του ὕφος, καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο καιρὸ, στὰ 1907, στὴν πατρίδα της, τὴν Ἀμερικὴ τὸν παντρεύονταν. Γίνηκε ἔτσι πραγματικὴ Ἑλληνίδα ἰκανοποιώντας κι' ἐκπληρώνοντας ἕναν παλιὸ πόθο της.

Ἡ κ. Εὔα Σικελιανοῦ, εἶναι μιὰ ἀπ' τὶς παγκόσμιες σπουδαῖες γυναῖκες· πρέπει νὰ ὑπερηφανευόμαστε πὺ ἀνῆκει στὴν Ἑλλάδα.

Τῆς ἦταν μεγάλη εὐχαρίστηση καὶ διασκέδασις νὰ διαβάξει μιὰ ἰκρὴ τὸν Σαίξπηρ πὺ εἶχε μάθει τότε μόνη της ἀπ' ἔξω, τὸν Μπράουνιγκ, Κίις, Μπάυρον, Σέλλεῦ, κλπ. Οἱ Ἄγγλοι τὴν τραβοῦσαν περισσότερο. Ἐχει γνωρίση καὶ προσωπικῶς τοὺς περισσοτέρους ἀπὸ αὐτοὺς, μὲ τὸν Ἰνδὸ δὲ ἀπόστολο τὸν Γκάντι, ἔχει ἀλληλογραφία. Ἐχει βγάλει σ' ἕνα βιβλίο τρεῖς διαλέξεις πὺ ἔκαμε γιὰ τὴ λαϊκὴ τέχνη καὶ χειροτεχνία, ὁμιλεῖ δὲ καὶ γράφει τὰ ἑλληνικὰ καλλύτερα ἀπὸ ἑλληνίδα.

Παρακολουθεῖ μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον τὴν Ἑλληνικὴ λογοτεχνία, ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, ὅμως σὲ παράκλησί μου νὰ μοῦ ξεχωρίση τὶς προτιμήσεις της, μοῦ ἐδήλωσεν ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ἀναφέρῃ τὸν μὲν, γιὰτὶ πιθανὸν νὰ μὴν ἔχη τελείως μελετήση τὸν δὲ καὶ νὰ ἀδικήση κάποιον ἀπὸ τοὺς δύο.

Ἡ μητέρα της πέθανε στὰ 1923.

Μὲ τέτοιες ἰδέες καὶ τέτοια μόρφωσι καὶ ἰδανικὰ εἶναι ποτισμένη ἡ μεγάλη Ἑλληνίδα ΕΥΑ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ, πὺ μαζί μὲ τὸν ἄντρα της τὸν ἐξαιρετικὸ ἑλληνα ποιητὴ ΑΓΓΕΛΟ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟ — ταιριασμένο ζευγάρι μὲ ὑπεράνθρωπες δυνάμεις — ὀργάνωσαν τὸ ΔΕΛΦΙΚΟ Ο-ΝΕΙΡΟ, σὲ ΘΑΥΜΑ.

Ο ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΪΑΝΟΣ